

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — Helyközi telefont 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDÓSNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Gazdag Ausztria — szegény Magyarország.

Írta: *Kossuth Ferenc.*

Tessék átnézni az osztrák költségvetést, melyet a nálunknál sokkal gazdagabb, nagy iparral és tökebőséggel ellátott Ausztriának birodalmi gyűlésén az osztrák pénzügyminiszter betérjesztett és tessék elolvasni a miniszter beszédét, melyet ez alkalommal a nyaklevesek osztogatása közt munkálkodni kezdő osztrák képviselőházban elmondott, azután pedig tessék megítélni a t, hogy mi a kilátás arra, hogy nagymérvű adóemelés és új adósságcsinálás nélkül el fogjuk-e bírni a véderőreformmal járó nagy terheket?

Azt, hogy nem bírja el Ausztria adók emelése és új adósságok csinálása nélkül, azt az osztrák miniszter becsületesen bevallja. Milyen alapon képzelheti tehát a józan felfogás, hogy amit Ausztria bevallottan nem fog elbírní, azt majd elbirja ez a szegény, ez a gyarmatias közgazdasági viszonyok közt sinlődő Magyarország?

Ha nálunk is a létező adók fokozásával, új adók kivetésével, új adósságok csinálásával bírhatja csak el az ország a véderőreform fokozott terheit, kérdezzék meg az adózó polgárokat, hogy ilyen feltételek mellett akarják-e a tervezett véderőreformot, vagy sem? Helyeslik-e azt, hogy nevükben beszél, cselekszik és következik az a többség, melyet a kormány háta mögé küldtek?

Én részemről kételkedem abban, hogy ha az ország megkérdeztetnék, helyeselné-e azt, hogy a nemzet jogai békés védelme lehetőségének egyetlen eszközét kicsavarják az ellenzék kezéből csakis azért, hogy megszerezzék az adózó polgároknak azt az elégtételt, hogyezentul többet fizethessenek.

A képviselőház többsége rájuk fogja, hogy ők már tudniillik az adózó polgárok, erőnek-erejével többet akarnak adózni és hogy helyeslik, ha az ő nevükben kizárják, vagy kidobálják a képviselőházból azokat, akik ellentállnak e nagy adózási vágy minél gyorsabb kielégíthetésének.

Risum teneatis — nevetni kellene, ha nem lenne a helyzet olyan szomorú, amilyenben rég nem volt az ország.

Nevetni kellene az, ilyenfajta állításokon — vagy pedig inkább sirni!

Ime, itt van egy ország, amelyből számüzve kell, hogy legyen az emberi kereset jövedelmezőbb része, az ipar csak azért, hogy az ő fogyasztó piaca a szomszéd és velünk szemben gyűlölködő Ausztria fejlett iparának kiszolgálható legyen.

Ime, itt van egy ország amely lakosságának háromnegyed része, a megélhetés tekintetében, egy rossz és elrontott éghajlat személyeitől függ.

Itt van egy ország, amelynek bevételei még csak nem is népe szorgalmától, munkásságától, ügyességétől függenek (mint ahogy ezektől függnének, ha iparos ország volna), hanem függenek a bizonytalan időjárástól. Ezen bizonytalan fedezettel szemben kell, hogy elvállaljon az ország egy biztos és teljesítő képességét jóval meghaladó terhet.

Mit gondolnak azok az urak, akik a véderőreformot a tervezett alakban és mértékben keresztül akarják erőszakolni? Azt hiszik talán, hogy az ország egész bizonyosan elbirja ezeket az újabb terheket, és nem emészti-e fel közgazdasági tökéjét az, hogy a folyó költségeket (melyek évről-évre rendszer megújulnak) kölcsönből kénytelen fedezni?

Olvassák csak el, hogy mit mondott a gazdagabb Ausztria pénzügyminisztere? Azt mondta, hogy „sajnálatos az, hogy az államadóssági törlesztések egy részét hitel útján kell fizetni“. Tehát oda jutott már a gazdagabb Ausztria, hogy adósságból fizeti adósságait.

Hová jutunk mi, a szegényebb Magyarország, mikor a mai költségvetésünkben egészen más arányú „feszültség“ mutatkozik már is, mint az osztrákban, de amelynek „feszültségére“ az osztrák pénzügyminiszter őszintén rámutatott.

Nálunk az automatikusan és évről-évre emelkedő budget már is meghaladja az egészséges gazdálkodás végső határát. Mi lesz ha még száz milliót bele kell illeszteni minden évben, akár van hely számára, akár nincs és fizetni fog kelleni ezt, akár van rá pénz, akár nincs?

Zavarba jönnek az érdemes hadfiak, ha egy józanészű magyar gazda eléjük állna és megkérdezné tőlük, hogy mi történik tehát akkor, ha a sokba kerülő nagy hadsereget is megverik?

Pedig ez megtörténhetik és meg is történt az osztrák hadsereggel, melyből a nemzeti szellem teljesen ki van zárva és a melyben a lelkesülést a fegyelem szigorával akarják pártolni. Alaposan tönkreverték a poroszok 1866-ban az osztrák nagy hadsereget, amelyet abban az időtájban minden korlát és parlamentaris akadékoskodások nélkül, akkoráig tett a császár, amekkoráig tenni csak akarta és úgy szerelte fel és látta el, ahogy akarta, korlátlanul rendelkezvén az adófizetők pénzével.

Akkor nem kellett öreg tábornokoknak tollforgató emberekké vedleniök át, hogy növelhessék a hadsereget oly mértékben, amilyenben a császár akarta. Az így alkotott és dédelgetett hadsereggel megesett mégis, hogy egyetlenegy nagy veszített csata elég volt arra, hogy a dinasztia sorsa teljesen az ellenfél jobb, vagy rosszabb belátásától függjön.

Ki tudja, hogy e tények nem jutnak-e néha eszökbe azoknak, akik oda jutottak, hogy most már haragosan akarják a létszámemelést megcsinálni?

De hát az osztrák expozét követni fogja e héten a magyar; csakhogy Bécsben a tövises kibujnak a zsákból, holott Budapesten a zsákból nemcsak a tövises nem fognak kibujni, de még a zsákban levő macska körmei sem fognak kiállni, mert körmök helyett rózsák lesznek a zsákon és minden a legjobban lesz (mint a francia mondaná), a legjobb világon.

Népgyűlés Székelyudvarhelyt.

Székelyudvarhely, a Székelyföld anyavárosában 8-án (vasárnap) fényesen sikerült népgyűlést tartott a mérhetetlen katonai lelkesedésben és az általános választói jog törvénybe iktatása mellett, a polgárság lelkesedése óriási, együttérzése, kitartása pedig példaszzerű volt.

A népgyűlés délután 3 órakor kezdődött a Budapest-szálló színháztermében, mely zsufolásig telve volt városi választópolgárokkal, helybeli és messze vidékről egybegyűlt érdeklődő közönséggel.

Kevéssel három óra után a közönség lelkes éljenzése között érkezett meg Dr Válcik Ferenc, a város függetlenségi képviselője Dr Vertán Endre tordai orsz. képviselő társaságában. A zenekar hazafias indulót játszott.

Gáspár Balázs nyug. főgimnáziumi tanár, a népgyűlés elnöke üdvözölte a megjelenteket és tüzes, harcias beszéddel vezette be a gyűlés megnyitását, mellyel kapcsolatban indítványára a népgyűlés elhatározta, hogy Kossuth Ferenc, Justh Gyula, Károlyi József gróf pártvezéreket és Décsy Zoltánt táviratilag üdvözli.

Ezután Dr Válcik Ferenc képviselő tartott érvekben gazdag beszámoló beszédet, melyet a polgárság mind végig nagy figyelemmel hallgatott, gyakori helyeslésekkel és éljenzéssel kísért. Kétségtelen adatokkal igazolta a mai kormány nemzetpusztító politikáját, mellyel összes szabadságot biztosító jogainkat letiporni, konfiskálni szándékozik. Nem kimélte még a sajtószabadságot sem, amiért apáink vére folyt. A katonai terheket pedig úgy akarja nyakunkba zudítani, hogy a népet agyonnyomja, kiuzsorazza az idegen érdekeket szolgáló hadsereg számára. Foglalkozott Tisza István gróffal, az erőszak emberével, aki egy cseppet sem hajlandó az ő 30 ezer holdja után magasabb terhet fordítani, mint a mely pedig lsten és emberek előtt megilletné. Tisza csak az ország népét terheli, de önmagát s a többi ezerholdast nem. Szembe állította a katonai tulkövetelésekkel Udvarhelyvármegye szegénységét és nyomoruságos állapotát. A sok iskolázatlan gyermeket és a hét kilométer hosszúságú államvasutat, mely a vármegye határát érinti ugyan, de ott sem a székelyek érdekét szolgálja. 30—40 km. területeken pedig nincs körorvos stb.

Beszéde általánosan nagyhatást keltett és lelkes éljenzéssel fogadták.

Dr Vertán Endre képviselő a beteg pártvezér: Justh Gyula üdvözlését hozta, aki ha testben nem jöhetett közénk ez alkalom-

mal, de lelke, szelleme itt van hazafias népe között. (Lelkes, hosszantartó eljenzés.) Harcot vivünk a nemzet jogaiért életre-halálra s miután a magyar nemzet életéről van szó, tehát az önvédelemnek egyetlen rendelkezésre álló fegyverét: az obstrukciót kell használnunk. Foglalkozott a törvényhatósági bizottságok állásfoglalásával. A mai parlamentben huszmillió lélek érdekeit kb. egymillió választó megbizottja képviseli s ezek közül is a legnagyobb rész függő helyzetben evő tisztségviselő a választó-jogosult. Az ilyen parlament nem fejezi ki a nemzet többségének akaratát. De másfelől ez a parlament s a neki adott jogkör is csak papiroson látszik, az egész csupa formáltság, mert hiszen jól tudjuk, hogy a többségnek egy felsőbb hatalom dikál; ahogy Bécsben fujják, úgy táncol. Ellenkező esetben a honvédséggel kergettetik szét bécsi parancs-szóra. A katonai javaslatok elfogadása, törvényerőre emelése pedig nem is olyan szükség a királynak. Mert hiszen ha tényleg szüksége lenne rá, akkor a magyar nemzet kívánalmait okvetlenül teljesítené. Példa rá 1848. Akkor a megfutamodott osztrák generalisok örült sietséggel vették igénybe a muszkasegítségét ellenünk. Világért sem várták be: a német kommandót. A háborúk sikerességét sem az egységes vezényszó, sem pedig a nagy tömeg nem dönti el. Hiszen, ha arról lenne szó, hogy kinek van több katonája papiroson, akkor csak egyszerűen jegyzéket váltanának a hatalmak és a melyeknek egy-két emberével többje mutatkoznék, övé lenne a dicsőség. A két éves szolgálat kérdése pedig épen úgy fest, mint „A balga szüz”, melyről azt mondja a kritika, hogy nem is olyan balga és nem is olyan szüz. Végül igen szép, költői hasonlattal jellemezte az ellenzék kicsiny táborának lelkes, kitartó küzdelmét, mely mint a kősziklát repesztő fűmagból keletkező gyökérszalag, diadalt fog aratni a kormányparti sziklatömbön.

Az élénk érdeklődéssel és zajos derűséggel kísért szellemes beszéd után szent-erzsébeti Szakáts Péter, a székelyföldi kereskedelmi és iparkamara lángoló lelkesedésű, régi kipróbált függetlenségi érzelmű titkára tolmácsolta a marosvásárhelyi függetlenségi párt testvéri üdvözlését a népgyűlésnek. Nagy gyakorlati tudással magyarázta meg Ausztria folytonos kizsákmányoló törekvéseit. Ez nem mai keletű. Hiszen a Habsburgok 400 év óta akarják leigázni Magyarországot.

Végül az elnök által előterjesztett és nagy lelkesedéssel fogadott következő határozatot hozta a népgyűlés:

A Székelyudvarhely városi választókerület polgársága által 1911. évi október hó 8-án tartott népgyűlés egyhangú lelkesedéssel elhatározta, hogy tántoríthatatlan bizalmát fejezi ki az országgyűlés azon szövetkezett pártjai iránt, melyek a jelenleg parlamenti tárgyalás alatt álló, de a nemzet teherbíró képességével és történelmi jogával egyáltalán nem számoló véderőreform javaslatok törvényté válását igaz elszántsággal és nemes buzgósággal megakadályozzák.

A népgyűlés tehát kimondja, hogy **teljes meggyőződéssel helyesli a szövetkezett ellenzék erre irányuló küzdelmét s maga részéről is kívánja, hogy az előterjesztett véderőreform alakjában fenyegető végveszedelem ellen a törvényes hazszabályok keretei közt rendelkezésre álló minden fegyvert, továbbra is vegyenek igénybe.**

A választókerület országgyűlési képviselőjének ezen parlamenti harcban való részvételéért és kitartásáért a kerület polgársága igaz örömmel és

hálával köszönetét és bizalmát nyilvánítja s őt a további lankadatlan küzdelemre buzdítja és felkéri s ezzel szemben odaadó támogatásáról mindvégig biztosítja.

Kimondja ezek után a népgyűlés, hogy az országgyűlés legsürgősebb feladatának a demokratikus választói reform megalkotását tartja, mert csak az ennek alapján összeülő erős parlamenttől várja a magyar állam kiépítését.

Ezen határozatát a népgyűlés kérvény alakjában az országgyűlés képviselő Házához felterjeszti s a kérvény benyújtásával és ellenjegyzésével Dr Valentik Ferenc képviselőt bizza meg.

Gáspár Balázs elnök a zajos eljenzéssel vett javaslatot a népgyűlés határozatának nyilvánítván, néhány lelkes szóval berekesztette a gyűlést. Megköszönte a példás rendet és széteszlott az óriási közönség.

Esté a „Budapest“-szálló nagytermében a választó polgárság társas összejövetelt tartott, ahol ki-ki családjával együtt megjelent s a késő esti órákig folyt a vidám poharazás. Közben pedig tárgyalták a politikai eseményeket. Poharköszöntőkben sem volt hiány; a képviselő a lelkes, törhetetlen hűségű függetlenségi polgárságot és viszont a polgárság szeretett képviselőjét elvette.

A pártvezérekhez intézett táviratok szövege a következő:

Nagyméltóságú Kossuth Ferenc urnak Budapest, Valentik Ferenc függetlenségi párti képviselőnek beszámolója alkalmából lelkesült hálával vettünk tudomást Nagyméltóságodnak és a vezetése alatt álló testvérpártnak a véderőreform elleni nemes küzdelméről. E hálánk nyomán Istentől erőt és daidalt kívánunk Nagyméltóságod példát mutató, kitartó harcához. A székelyudvarhelyi választókerület függetlenségi pártja nevében: Gáspár Balázs elnök, Szorger Ferenc jegyző.

Nagyméltóságú Justh Gyula urnak Budapest, országghaz. Székelyudvarhely város polgársága Valentik Ferenc országos képviselő beszámolója alkalmából igaz szeretettel és tántoríthatatlan hűséggel küldi üdvözlését Nagyméltóságodnak, a nemzeti függetlenség és polgári haladás erős lelki vezérének. Isten áldja meg és segítse diadalra Nm. gyönyörű küzdelmét. A székelyudvarhelyi választókerület függetlenségi pártja nevében: Gáspár Balázs elnök, Szorger Ferenc jegyző.

Méltóságos Gróf Károlyi József urnak Budapest, Valentik Ferenc országgyűlési képviselőnek beszámolója alkalmából kitörő lelkesedéssel emlékeztünk meg Méltóságodnak arról a nagy sikerű és függetlenségi eszmények iránti mély meggyőződésű állásfoglalásáról, mellyel a függetlenségi pártok együttes küzdelmét gazdagította. Isten tartsa meg Méltóságodk nemes elszántságát s vezesse sikerre lelkes küzdelmünket. A székelyudvarhelyi választókerület választói nevében.

Méltóságos Déry Zoltán urnak Budapest Valentik Ferenc országgyűlési képviselőnek beszámolója alkalmából nagylelkűséggel gondoltunk Méltóságodra, ki a mostan folyó parlamenti harcban az ellenzék küzdő sorainak élén annyi szilárdsággal és elragadó erővel mutat példát és rázza fel a csüggedőket. Isten áldása kísérje az igaz ügyért való igaz küzdelmében. A székelyudvarhelyi választókerület stb.

Székelyudvarhely hazafias polgársága oly szép jelét adta a népgyűlés sikerében bátor, egyetértő fellépésének, hogy a küszöbön álló pártalakulás elé is a legjobb reményekkel tekinthetünk.

Ez fényes bizonyosága annak, hogy a polgárságot ébresztgetni, felvilágosítani kell és a haza védelmére bármikor készen áll.

— **Méhcsep ellen.** Mindenki jó szert készíthet magának házilag, ha vesz 30 gr. mentólit, 40 gr. spiritust és 100 gr. glicerint. Ez összerázza, igen illatos kézmosó folyadékot ad, melyet a méhek szívesen tűnnek, ha kezeljük őket.

Tripolisz körül.

Az igazságra mindig csak rájár a rud. Lakott ugyanis Tripoliszban egy pár olasz család. Az utóbbi időkben Tripolisz körül, s így minden ottlakó körül egy kis baj támadt. Tripolisz körüli országokban egy kicsit zavartak, lázongtak a népek, ebből keletkezett a baj. Olaszország úgy találta, hogy a porta nem védi meg kellőleg a Tripoliszban lakókat, nem védi meg az igazságot, nem védi meg a jogfolytonosságot, ezen neki segítenie kell. Ha ebben igaza volt Olaszországnak, sok módja lett volna rá, hogy a kívánt igazságot és jogfolytonosságot megvédje. Felszólíhatta volna például a portát, hogy ezt tegye meg, vagy ami a legtermészetesebb lett volna, egyszerűen haza hívhatta volna saját véreit, akik összesen sem tettek ki egy jókora községnyi lakosságot. Mindezek helyett azonban az igazság és jogfolytonosság megvédéseért háborút üzent a portának, háborút Tripolisz birtokáért, a melyhez mindössze annyi jogcím van, hogy hivatlanul letelepedett benne egy pár olasz család, s körülöttük — nekik nem — valami baj történt.

A porta is keresi azonban a hangoztatott jogfolytonosságot és igazságot. Olaszországtól, — mely ezt hangoztatva rabolni akart — nem várhatott semmit ennek érdekében, az európai hatalmasságokhoz fordult tehát, hogy védjék meg az igazságot.

A hatalmak pedig az igazságra való hivatkozással pártatlanok maradnak, de különben — nagylelkűek lévén — a béke lehetőségét is elő fogják mozdítani, az igazság érdekében. A szimpátiánk — mondják — ebben a harcban is természetesen a gyengébbé, de a segítségünk, az más, azzal nem szolgálhatunk. Belátják talán, sőt bizonyosan belátják, hogy melyik részről történt valami az igazság ellen, de maguk is segítik az igazságtalanságot azzal, hogy nem szereznek érvényt az igazságnak tettel is.

Az igazságnak pedig így kijutván, a legnagyobb hatalmasság kijelenti: Magunk is arra törekszünk, hogy minél előbb bekövetkezzék az az idő, amikor a tengeri — és egyéb haderő is — nem fog más szolgálót teljesíteni, mint a rendőrség, vagyis védeni fogja a tengeren a jogfolytonosságot és az igazságot.

Az igazságot tehát így megforgatván sirjában, ezzel talán nem is keliene többet foglalkoznunk. De talán hozzátehetjük még azt, hogy nemesak a hadseregnek, de a rendőrség és az igazság és jogfolytonosság egyéb hivatalos szervei és őrei is csak olyan igazságot védenek és őriznek, amilyen nekik tetszik.

Az igazságot az ő szempontjukból nézve, az olaszoknak is igaza volt, amikor az erősebb jogán rabolni akart és most már tudjuk: fog is és tud is. Ha tehát így áll a dolog, akkor ne az igazságot akarják menteni ne a jogfolytonossággal akarjanak takarozni, hanem nevezék nevében a gyermeket. A tényleket azonban ilyen meztelenre vetköztetvén, nem teheték meg a hatalmak sem, hogy elzárkózzanak a szükséges igazságvédelemről; nem zárkozhatnak el az elől, hogy a porta apellálására hallgatással és né üres ígéretekkel feleljenek. (S. H.)

— **Maganalkalmazottak fizetésének letiltása.** A fővárosi kereskedők mozgalmat indítottak még tavaly aziránt, hogy alkalmazottaik adóhátrálékának behajtása végett a végrehajtás foganatosítását ne az üzlet helyiségeiben hajtsák végre, mert az üzleti forgalmukat hátrányosan érinti. A kereskedők kérésére az adófelügyelőség fölirathban fordult a pénzügyminiszterhez azzal a kéréssel, hogy a kereskedők kérésének eleget tehetnének-e. Lukács László pénzügyminiszter most döntött ebben az ügyben és úgy határozott, hogy az alkalmazottak fizetésére vezetendő letiltásokat nem szabad a munkaadó üzlethelyiségekben foganatosítani.

Vármegyei — közgyűlés előtt.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága é. hó 17-én tartja őszi rendes közgyűlését. A rendes tárgysorozaton 265 tárgy szerepel. Tehát ha tényleg reggel 9 órakor pontosan kezdetét venné a közgyűlés és — ebéd nélkül — este 6 óráig szakadatlanul folya, akkor is 294 tárgy jutna egy órai időre. De bizonyosan több tárgy lesz a póttárgysorozattal és mégis kevesebb időt szakítanak a tárgyalásra. Mert ez nálunk így szokás. Az előadók sokszor virtust csináltak már abból, hogy ki tud gyorsabban és minél érthetlenebbül „olvasni“...

A meggyűlt és e miatt hosszadalmas tárgysorozaton pótdadós költségvetések, földmivelesi és kereskedelmi miniszteri leiratok, hivatalos előterjesztések, ipariskolai felügyelő bizottsági tagok választása, szabályrendeletek, városi és községi ügyek, átiratok, kérvények, valamint a közgyűlést megelőzőleg 24 órával előbb netalán beadott indítványok vannak.

A hivatalos előterjesztések során a 37. pont alatt huzódik meg a „vármegyei hivatalos lap előfizetési díjának felemelése“. Nincs tudomásunk arról, hogy az alispán mostanában árlejtést hirdetett és azon kitűnt volna, hogy a hivatalos lapot az eddigi árért senki sem lenne hajlandó kinyomtatni. Épen ezért csodálkozunk, hogyan kerülhetett e pont a tárgysorozatba?!

Csak nem akarnak kortes-szolgálatokat jutalmazni a vármegye községeinek terhére? Hiszen ez nagyon furcsa volna. Ha pedig valaki minden árért hajlandó volt a hivatalos lapot szerződésileg vállalni, akkor tessék azt a kikötött időn belül azért az árért meg is csinálni. Ez nem lehet pártkérdés. Ehhez az összes községeknek szavuk van.

Az sem lehet irányadó, hogy vajjon az alispán és tisztifőügyész sógorokkal „per tu“-e valaki, vagy nem „per tu“. Itt egyedül a vármegye és az összes községek érdekeiről van és lehet csupán szó. Ez az érdek pedig azt parancsolja, hogy tessék előbb árlejtést hirdetni s a mennyiben az eddigi előfizetési árak és a 240 K-ás pótlék mellett sem akadna vállalkozó, pótolják a vármegye házi pénztárából. De előbb tessék árlejtést hirdetni, mert a további barátkozás már igazán felütnő...

Titkos kémek — a népgyűlésen.

Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök — úgy látszik — a helyi bizalmasaiban sem bíz. Erre mutat az a szomorú körülmény, hogy fővárosi detektivekkel kémlelteti a polgárság hangulatát.

A vasárnapi népgyűlés alkalmából — mint utólag értesülünk — két ilyen titkos kém volt Székelyudvarhelyen és a szerzett tapasztalatokkal hétfőn este utaztak el városunkból.

Drága mulatság az ilyesmi az ország zsebére, mert hogy ezt nem a formányfériaik fizetik, az egészen bizonyos. Drága mulatság, mert a havi 200—200 K rendes fizetésen kívül, 16—16 K és így a kettőnek 32 K napidíjat fizetnek, sőt nagyobb városokban még többet is.

Vajjon mire való az ilyen kémkedés? Nem elég a főispáni vigéckedés? Jó lenne, ha ezekről valamelyik ellenzéki képviselő információt szerezne a miniszterelnök úrtól a képviselőházban.

Ha városunk polgárságának hazafias érzéseiről akartak tájékozódni, akkor láthaták azt az igazi lelkesedést, mely a függetlenségi érzelmekről tündöklő szépségben tanuskodik. Tapasztalhatták, hogy itt a polgárság lehet szegény, de azért van annyira be-

esületés, hogy meggyőződését pénzzel megvásárolni nem lehet. Megtudhatták, hogy Bécsnek annyi kincse nem létezik, a melyért Székelyudvarhely, a székelység anyavárosának hithű polgársága becsületos függetlenségi meggyőződését áruba bocsátaná...

És ezeket jó volt látniok, jó volt tapasztalniok, jó volt megtudniok.

Megmondhatják gazdájuknak, hogy az az ötven becsületos székely polgár, kiknek létezését a legutóbbi képviselőválasztás idejében kétségbe vonták, ma is nemesak megvan, hanem sokszorosan megszorodott.

Törüljék le tehát örökre Székelyudvarhely nevét a mungó-listából. Mi, ha szegényen, ha koldusan is, de hazánkat igazán szeretjük és barmok nem vagyunk, hogy megvásárolhassanak.

Argus.

HIREK.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Hermann Lajost a székelykereszturi állami tanítóképző-intézethez nevelőnek nevezte ki.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Zala Istvan pápai állami tanítóképző-intézet tanárt a székelykereszturi tanítóképző-intézetbe helyezte át.

— **Gagyí Dénes** nyug. kir. járásbíró életének 54-ik, boldog házasságának 16-ik évében rövid szenvedés után elhalt Kolozsváron. Temetése é. hó 11-én d. u. 2 órakor a ref. vallás szertartása szerint általános részvét mellett történt meg Alsóboldogfalván. Halálát özvegyén szül. Albert Katalinon kívül id. Gagyi Dénes, mint ödesapja, Gagyi László, testvére és számos rokon gyászolja.

— **Életveszedelem a parajdi állatdíjazáson.** A vasárnap Parajdon megtartott állatdíjazáson számra és minőségre igen szép felhajtás volt. A sok szépen fejlett és jó kondícióju állat azt látszik bizonyítani, hogy a Sóvidék állattenyésztete valóban fejlődésnek indult. Azonban a kiállítás alatt megtörtént eset, amely igen könnyen végtelen szerencsétlenségnek lehetett volna okozója, nagyon megzavarta a kedélyeket s lehetséges lesz, hogy a Sóvidék területén, az ilyen igazán szomorúan jellemző eset miatt ritkán lesz majd állatdíjazás. Ugyanis, a mikor a felhajtás és az állatok felállítását megtörtént s nagyszámú közönség verődött össze és a gazd. egyesület bíráló bizottsága a gazdasági felügyelővel működését megkezdte, Fülöp Dombi József parajdi lakos, afeletti boszujában, hogy a tavaszi bikavizsgálat alkalmával rosszul tartott apaállatait a vizsgáló bizottság 6 óra visszavetette s e miatt a községtől a gondozás és takarmányozás díját nem kapta meg, — már jóelőre bepálinkázott s az urak mindenét szidva — a község egyik bikáját az istállóból kibocsátotta és a közönségre eresztette. A toporzékoló állat dühvel rohant a kiállítás felé, honnan a közönség futva menekült; keresve a menedék helyet. A dühös bika szerencsére okosabb volt, mint a gazdaja s mikor villogó szemével jól végignézte a megriadt közönséget, megfordult s vissza ballagott istállójába... Mint értesülünk a boszút forrelő ember a község egyik jó módu polgára, ki ellen a járási főszolgabíró a megtörő lépéseket megtette.

— **Furcsa jogi felfogás.** Jogász körökben mosolyogva tárgyalják, hogy egyik vidéki fiskális — hosszas gyakorlatára hivatkozva — körömszakadtáig azt vitatta és a kezdő ügyvédjelölteket arra oktatta, hogy a közigazgatási bíróság a tételes törvény azon rendelkezését, mellyel a törvényes gyermekek tartás ügyét az árvászek hatáskörébe utalja, hatályon kívül helyezte. Miután a törvényt a törvényhozó testület, vagyis az országgyűlés hozza és hatályon kívül helyezni is csak ennek van joga — királyi szentesítéssel, a furcsaság igen szembeötölő s nem csoda, hogy az ügyvédi diploma megszerzését — szigorítani fogják...

E NAP

Vasárnap, október

Rózsafüzér

az új évnegyed kezdete.
Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék

Székely Testvérek!

Nagy küzdelem előtt áll a magyar nemzet. — Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabad, független, bátor szavú újság. Mert ha minden szabadságunktól fosztanak is, a sajtó által visszaszerezhetjük elkobzott jogainkat.

Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias-tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f.

— **Tanítók közgyűlése.** Az udvarhelyvármegyei tanító-egylet é. hó 18-án Székelyudvarhelyt, a vármegyei ház dísztermében tartja meg harminchatodik évi rendes közgyűlését.

— **Nyilvános köszönet.** Zöld János székelyudvarhelyi kereskedő a székelymagyarosi községi iskolának 15 koronát adományozott, amelyért az iskolaszék e helyen is hálás köszöntét fejezi ki.

— **Szabályrendelet a fogtechnikusokról.** A belügyminiszter a fogorvosok és fogmivesek (fogtechnikusok) működési körének meghatározásáról szabályrendeletet adott ki. A szabályrendelet kimondja, hogy a szájüregben bármiféle fogműtétet csak az végezhet, akinek erre a törvényben körülírt képesítése van. A fogmivességről továbbá kimondja a rendelet, hogy a képesítés igazolásához kötött mesterség és a fogmivesipar mesterséges fogaknak vagy fogsoroknak kizárólag fogorvosok rendelkezésére, illetőleg a kereskedelmi forgalom céljaira való elkészítésére terjed ki. A fogmives tehát fogászattal nem foglalkozhatik, vagyis a szájüregben semmiféle orvosi gyógykezelést vagy műtétet nem végezhet. Közvetlenül hozzáforduló magánfelek részére fogakat vagy fogsorokat nem készíthet s arra sincs jogosítva, hogy evégből a szájban mintát vehessen, vagy az általa elkészített fogakat (fogsorokat) a szájba beilleszthesse. Az ilyen iparos helyiségének megjelölésére kizárólag a fogmivesi (vagy fogtechnikusi) terem elnevezését használhatja. Tilosak az olyan rövidítések, melyek a közönséget megtéveszthetik. A fogorvos mesterséges fogakat csakis saját maga által kezelt fogbetegnek részére készíthet. Azoknak a fogmiveseknek (fogtechnikusoknak), akik e rendelet kelte idején a fogmives-ipart iparigazolvány alapján önállóan gyakorolták, amennyiben a kifejlesztett gyakorlathoz képest a fogászat körébe eső műveleteket is végeztek, — méltányosságból — megengedhetők, hogy ezeket a műveleteket folytathassák mindaddig, amíg a fogmives-ipart önállóan üzik, amennyiben az e szabályrendeletben felsorolt feltételeknek eleget tesznek, különösen pedig az e szabályrendeletben kötelezővé tett vizsgálatot sikerrel megállják. Budapesten és Kolozsvárott e célból két-két háromtagú vizsgáló-bizottság alakíttatik. Azok a fogmivesek (fogtechnikusok), akik a vizsgálatot nem tették le, a fogmives (fogtechnikus) ipar körén kívül eső bármiféle fogászati műveletet egyáltalában nem végezhetnek. A rendelet hangsúlyozza, hogy azok a fogmivesek, akik e rendelet kelte után szerezték meg iparigazolványukat, a méltányosságra vonatkozó intézkedések kedvezményében nem részesülnek.

— **Kitűnő forgalmu fűszer és csemege üzlet** Marosvásárhelyt a fő-téren kedvező feltételek mellett más vállalat miatt azonnal eladó. Cím e lap kiadóhivatalában.

FOGORYOS PERL

JÓZSEF Amerikan Dentist a napokban Székelyudvarhelyre jön.

Nagy feladat mai napság

lánycsok jól nevelni. Pedig az emberiség boldogsága nagyrészen ettől függ. Ezt a nehéz munkát rendkívül megkönnyebbíti Dolinay Gyula főszerkesztő „Lányok Lapja” mely havonként kétszer 1-én és 15-én igen sok képpel és oly kiválóan hasznos, szórakoztatva október s háziasszony nevelő gazdag tartalommal jelenik meg, hogy azt bárki a legnagyobb lelkiismerettel adhatja leánygyermekéi kezébe. Az előfizetési ára csak két korona negyedévenként. Mutatványszámmal a „Székely-Udvarhely”-re való hivatkozással ingyen küld a „Lányok Lapja” kiadóhivatala Budapest, VIII. Mária-ut 2.

Zongora-, ének-, zene-elméleti és gyakorlati órákat

fiúk- és lányok részére igen mérsékelt áron elvállal, ugyancsak mindennemű női kézimunkát, himzés, olaj- és üvegfestést művészi kivitelben teljesít özv. Mihálovits Béláné tanárné Székelyudvarhelyt, Petőfi-u. 31. szám.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrássy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely”-re való hivatkozással mutatványszámmal szívesen küld bárhova.

Hirdetmény.

Közhirre teszük, hogy a nagymelétőségű m. kir. Honvédelmi Miniszter Urnak f. év szept. hó 9-én 10n32—911, elnöki számú rendelete értelmében a Székelyudvarhely városon tanulózkodó népfelkelőknek folyó év október hó 24-ére hirdetett időszakos jelentkezése nem lesz megtartva.

Székelyudvarhely, 1911. szept. 27

Gothárd János s. k.

polgármester

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és **Régiségeket** megbízhatóan vásárol, esetleg értékel vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken mint vevő résztvesz. Arany, briliáns ékszereket, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol.

Dietrich Gyula ötvös-mester. **Kolozsvárt.**

Levélbeni megkeresésre azonnal válaszol.

Sürgőnyeim: **Dietrich** ékszerész Kolozsvár.

Eladó ház. Székelyudvarhelyt Báhori utca 2. sz. alatt 5 szobás ház szabad kezből eladó. Bővebb felvilágosítás nyerhető ugyanott.

A Talmud magyarul.

Egyre halljuk a Talmud-morált, Talmud-erkölcsöket emlegetni, bár a legtöbb ember ismeri a Talmudot, nem ismeri éppen azokat a részeket, amelyek a keresztény világot érdeklik s melyeket saját jól felfogott érdekeinek megóvása céljából ismernie kellene.

A Talmud a zsidó rabbiképzők tananyaga, ez az ő teológiájuk. Nincs az a pikáns pornographia, nincs az a rémregény, ami ennél érdekesebb lenne.

A Talmud kivonatos, de szó szerinti fordításban most jelenik meg 320 kvartoldalon. Ára 10 korona. Népies kiadás 2 K, 2 drb 3 K, 3 drb 4 korona.

Megrendelhető:

„A Kereszt” kiadóhivatalában Budapest, III. Nád-utca 1. szám.

Kitünő és elismert jó minőségű

BOROK

és pálinka-félék

jutánvos árért és előnyös fizetési feltételek mellett kaphatók

Hirschmann Albertnél.

Aradon, Hal-tér 6. sz.

= Ugyanott =

utazó és ügynökök

magas díjazással azonnal felvétetnek

Élyegzők és peesétnyomók mindenféle kivitelben gyári áron pontosan hibátlan szövegezéssel kaphatók „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papírkereskedésben) Székelyudvarhelyt. Vidéki megrendeléseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

1848 eredeti francia angol, és amerikai toalettmódellet közöl a **BUDAPESTI BAZAR** egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámmal küld a „**BUDAPESTI BAZAR**” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

80 hold tagosított birtok eladó és 53 hold bérebe adandó. Bővebb felvilágosítást nyújt Orbók Lajos Medgyes.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSZEN** tehát a „Székely-Udvarhely”-ben.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bor- és pálinkakereskedőné.

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szüreti kilátásokra való tekintetből ármérséklés.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhely egyre legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenként 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedésénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Ember **Adria Rákóczy Szt-István Szepesi** len legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel. leveledpapírosok stb. **Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből**

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabiroisági, végrehajtói, ügyvédi, lelkeszi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

KÖNYVNYOMTATO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságú, szilárd és minőségű irodai és

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden súlyban. Hangjegypapírok. Sorvezetők.

Írkok, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, olépirási és rondírási minták, Olcsó legyező-falrajzek, klozetpapírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegyárcák, Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémhől. Bőrtárcák, pénzes-érszények, okmány és írománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, ronditollak, üveg-tollak, tollszárok, díszitollszárok. Ironok, fekete, színe ironok, notes ironok, csavariironok (crayonok), zsebironok, esavariironbetétek, ironvédők, ironhegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, színes kréták. **Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték,** tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sipok és csomók. Monogramok fehérnemű és leveledpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, peesétnyomók, peesétjegyek, peesétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémhől, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek rak-tára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), dárca és szelvénykönyvek.

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltollak, itatódeszkák, olaj-színtesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-eszecsze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyegszegek, kapesok stb.

Betegh Pál villam-motoros könyvnyomtató-intézetéből Székelyudvarhelyt